

منابع:

1- Ko , ying - chin. etal . " Horizontal Transmission of Hepatitis B virus From Siblings and intramuscular injection among Preschool children in a familial cohort ". *Am.j. Epidemiol. Vol. 137 , No. 10 , 1991. pp: 1015 - 23*

2 - Mandell, Gerald L. etal . *Principles and Practice of infectious disease. New york : churchill Livingstone. 1990 .*

3- Masters, Nigel. " Hepatitis transmission within families ." *British journal of General*

Practice . Vol. 47 . No. 348. 1991 . pp : 301.

4- Struve, john. " Hepatitis B Virus infection among Swedish adult aspects on sero epidemiology. transmission, and vaccine response ". *Scand. j. of infect Dis . supp. 87 . 1992.*

5- Tan.c. etal. " Horizontal or vertical transmission of Hepatitis B virus ? A serological survey in family members of hepatitis B Carriers in Singapore". *Trans of the Royal Society of Trop. Medicin and Hygine. Vol. 85. 1991. PP: 656 - 659 .*

" بررسی نگرش زنان باردار نسبت به نقش مادری با بروز و مدت زمان تهوع و استفراغ در مراجعین به مراکز بهداشتی - درمانی شهر ساری سال ۱۳۷۲ ."

چکیده پژوهش:

این پژوهش یک مطالعه زمینه ای است که به منظور تعیین نگرش زنان باردار نسبت به نقش مادری و ارتباط آن با بروز و مدت زمان تهوع و استفراغ در مراجعین به مراکز بهداشتی درمانی شهرساری انجام شده است . دراین بررسی تعداد ۱۳۰ زن باردار شرکت داشته اند . جهت گرد آوری داده ها از پرسشنامه استفاده شد . یافته های این پژوهش در ۳۱ جدول جمع آوری گردیده است و جهت تجزیه و تحلیل یافته ها از آزمونهای آماری

پژوهشگر : صفری خانی ، کارشناس ارشد مامائی
استاد راهنما : خانم معصومه رحیمی نیا، عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی ایران
استاد مشاور : خانم الگاداد ، عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی ایران
استاد آمار: آقای دکتر محمود محمودی ، عضو هیات علمی دانشکده بهداشت دانشگاه تهران

ازسوی دیگر واضح است که افراد نسبت به هر مسئله یا موضوعی ممکن است نگرش منفی، مثبت و/یا خنثی داشته باشند که این نگرشها رابه صورت واکنش های عاطفی از خود بروز می دهند. درمورد نقش مادری هم افراد ممکن است نگرشهای خودراباواکنشهای عاطفی متفاوتی ابراز نمایند. دراین رابطه مور (۱۹۸۳) مطالعات بسیاری انجام داده و معتقد است که یکی از شایعترین واکنش های زنان نسبت به مادری "علائم جسمانی" می باشد که تهوع و استفراغ مهمترین آنها هستند.

بااستناد به مطالب ذکرشده ازکتب ونشریات گوناگون و همچنین باتوجه به تجربیات پژوهشگرکه ازطریق مددجویانی که درطول اشتغال وی درواحد مراقبتهای دوران بارداری به اومراجعه می نموده اند، بدست آورده است، اهمیت انجام این پژوهش آشکار می گردد. تجربیات نشان دادند زنانی که بارداری آنها از روی برنامه ریزی نبوده است بیشتر دچارمسایل ومشکلات جسمی وروحي بوده اند درحالیکه در زنانی که بارداری آنها کاملاً" خواسته بوده است این مشکلات کمتر به چشم می خورد.

چهارچوب پنداشتی:

چهارچوب پنداشتی این پژوهش رامفهوم نقش مادری تشکیل می دهد ودراین راستا نگرش زنان باردار نسبت به نقش مادری وهمچنین ارتباط این نگرش با مسائل ومشکلات روانی وجسمانی در دوران بارداری مورد بحث قرار خواهد گرفت.

"نقش" به مجموعه رفتارهای نسبتاً همگونی اطلاق می شودکه بطورطبیعی ازفردی که موقعیت

کای دو وفیشر استفاده شد. نتایج پژوهش حاکی از آن است که اکثریت واحدهای مورد پژوهش (۷۰٪) نسبت به نقش مادری نگرش خنثی داشته اند و اکثریت آنها (۶۱/۵۴٪) دچار حالت تهوع واستفراغ بوده اند. نتایج یافته ها نشان می دهند که میزان درآمد نمونه ها با نگرش آنها نسبت به نقش مادری ارتباط داشته است. همچنین نتایج آزمونهای آماری نشان دادکه بین نگرش زنان باردار نسبت به نقش مادری بابروز ومدت زمان تهوع واستفراغ ارتباط وجود نداشته است.

بیان مسئله:

ازمدتها پیش به مسایل ومشکلات روحی و روانی دوران بارداری توجه خاصی مبذول می شد وحتی بسیاری ازمسایل ومشکلات جسمانی رانیزدراین دوران به مسایل روانی ربط می دادند. نویسندگان و پژوهشگران مطالعات بسیاری دراین زمینه انجام داده اند به طوری که رنجبر(۱۳۷۱) معتقد است گرچه بارداری وزایمان دو عملکرد طبیعی برای زن محسوب می شوند، ولی درعین حال تجاربی پراضطراب بوده وبا مشکلات جسمانی وروانی فراوانی همراه می باشند. دراین رابطه مور^(۱) (۱۹۸۳) اظهارمی دارد که بسیاری ازنویسندگان حاملگی رابه عنوان یک بحران درزندگی زن و مردی که قصد دارند بچه دار شوند، تعریف نموده اند. دراین معنی بحران به عنوان نقطه عطفی در زندگی فرد اطلاق می شود.

ازطرفی جنسون^(۲) وبوبک^(۳) (۱۹۸۵) معتقدند به طورکلی بحرانها بردونوع هستند: بحرانهای تکاملی و بحرانهای وضعیتی. همین نویسندگان "بارداری" راهم یک بحران تکاملی وهم یک بحران وضعیتی به شمار آورده ومعتقدند مرحله بارداری برای ایفای نقش مادری و پدری به منزله مرحله آمادگی برای پذیرش نقش جدید به حساب می آیند.

1- Moore

2- Jensen

3- Bobak

اجتماعی خاصی دارد انتظار می رود .

بدون شک یکی از نقش هایی که فرد در طول دوران زندگی خود ممکن است ایفاء نماید، نقش "پدری" یا "مادری" می باشد. پدر یا مادر شدن اگر مهمترین نقشی نباشد که یک زوج جوان ایفاء می کند، بی تردید یکی از مهمترین و اساسی ترین وظایفی است که بعهده می گیرد. جنسون و بوبک (۱۹۹۱) فرآیند ایفاء نقش را شامل مراحل مختلفی می دانند: ۱- آمادگی ۲- پذیرش ۳- مواجهه با واقعیت ۴- تضاد در پذیرش نقش. آنان مرحله بارداری را به عنوان مرحله آمادگی برای ایفاء نقش پدری و مادری به حساب می آورند. از طرفی هر فردی ممکن است نسبت به یک مسئله، موضوع یا شیئی نگرشهای متفاوتی از قبیل: نگرش منفی، مثبت یا خنثی داشته باشد. "نقش مادری" نیز از این قاعده مستثنی نیست و افراد نگرشهای خود را با واکنشهای عاطفی متفاوتی آشکار می سازند به طوری که مور (۱۹۸۳) پس از انجام تحقیقات بسیار در این زمینه نتیجه گرفت که یکی از واکنش های عاطفی نسبت به بارداری و مادر شدن علائم جسمانی می باشند که از شایعترین این علائم، تهوع و استفراغ است. بوبک و دیگران (۱۹۹۱) نیز در بیان علل تهوع و استفراغ می نویسند: بی ثباتی روانی در زنانی که الگوهای واکنشی نسبت به تنش ایجاد می کنند، اغلب سبب بوجود آمدن اختلالات معدی - روده ای می شود.

بنابراین با توجه به مطالب فوق می توان نتیجه گرفت که اولاً "علائم جسمانی (شامل تهوع و استفراغ، کمر درد، خستگی و غیره) به عنوان یک شاخص برای واکنش های هیجانی مطرح می شوند. ثانیاً این علائم جسمانی ممکن است منبع بزرگی برای تولید مشکلات عاطفی یا هیجانی مثل اضطراب، افسردگی و غیره بوده و این مسایل عاطفی نیز احتمالاً خود را به

صورت مشکلات معدی - روده ای نشان خواهند داد. بنابراین مطالب ذکر شده نشان می دهد که ممکن است تهوع و استفراغ با نگرشهای زنان باردار نسبت به بارداری و مادری ارتباط داشته باشد که پژوهش حاضر جهت اثبات این مدعا انجام شده است.

اهداف پژوهش:

الف) هدف کلی:

تعیین نگرش زنان باردار نسبت به نقش مادری و ارتباط آن با بروز و مدت زمان تهوع و استفراغ در مراجعین به مراکز بهداشتی - درمانی شهرساری.

ب) اهداف ویژه:

- ۱- تعیین برخی مشخصات فردی زنان باردار مراجعه کننده به مراکز بهداشتی - درمانی شهرساری.
- ۲- تعیین نگرش زنان باردار نسبت به نقش مادری و ارتباط آن با مشخصات فردی آنها در مراجعین به مراکز بهداشتی - درمانی شهرساری.
- ۳- تعیین بروز تهوع و استفراغ در زنان باردار مراجعه کننده به مراکز بهداشتی - درمانی شهرساری.
- ۴- تعیین مدت زمان تهوع و استفراغ در زنان باردار مراجعه کننده به مراکز بهداشتی - درمانی شهرساری.
- ۵- تعیین ارتباط بین بروز مدت زمان تهوع و استفراغ در زنان باردار با مشخصات فردی آنها در مراجعین به مراکز بهداشتی - درمانی شهرساری.
- ۶- تعیین ارتباط بین نگرش زنان باردار نسبت به نقش مادری با بروز و مدت زمان تهوع، استفراغ در مراجعین به مراکز بهداشتی - درمانی شهرساری.

فرضیه پژوهش:

نگرش زنان باردار نسبت به نقش مادری با بروز و مدت زمان تهوع و استفراغ ارتباط دارد.

روش پژوهش:

- نوع پژوهش: این پژوهش از نوع همبستگی یا همخوانی می باشد.

- جامعه پژوهش: کلیه زنان باردار مراجعه کننده به مراکز بهداشتی - درمانی شهرساری جامعه پژوهش را تشکیل داده اند.

- نمونه پژوهش: تعداد ۱۳۰ زن باردار مراجعه کننده به مراکز بهداشتی - درمانی شهرساری، نمونه های این پژوهش را تشکیل داده اند.

روش نمونه گیری:

نمونه های این پژوهش به طریق نمونه گیری " چند مرحله ای " انتخاب شدند، بدین ترتیب که ابتدا فهرست کلیه مراکز بهداشتی - درمانی شهرساری که دارای واحد مراقبتهای دوران بارداری بودند، تهیه گردید. سپس از بین آنها ۴ مرکز به روش تصادفی انتخاب شدند. در مرحله بعد پژوهشگر هر روز به طور متوالی به مدت تقریباً " ۴/۵ ماه به این مراکز مراجعه و زنان بارداری را که واجد مشخصات واحدهای مورد پژوهش بوده اند، مورد بررسی قرار داد.

مشخصات واحدهای مورد پژوهش:

- ۱- هیچیک از واحدهای مورد پژوهش نباید تا زمان انجام پژوهش زایمان کرده باشند.
- ۲- هیچیک از واحدهای مورد پژوهش نباید به هیچ نوع بیماری شناخته شده جسمی و روحی که سبب بروز حالت تهوع و استفراغ شود، مبتلا باشند.
- ۳- کلیه واحدهای مورد پژوهش باید در پایان چهارمین ماه بارداری خود باشند.
- ۴- کلیه واحدهای مورد پژوهش می بایست ساکن شهرساری باشند.

محیط پژوهش:

این پژوهش در ۴ مرکز بهداشتی - درمانی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شهرساری انجام گرفته است.

ابزار گردآوری داده ها:

ابزار گردآوری داده ها در این پژوهش پرسشنامه بوده است که متشکل از ۳ قسمت میباشد: قسمت اول مشخصات فردی واحدهای مورد پژوهش را مورد بررسی قرار داده است. قسمت دوم از ۳۰ گویه تشکیل شده بود که نگرش زنان باردار رانسبت به نقش مادری در هر یک از ابعاد ۳ گانه نگرش مورد بررسی قرار داده است. قسمت سوم آن نیز مربوط به تعیین بروز و مدت زمان تهوع و استفراغ در واحدهای مورد پژوهش بوده است.

روش تجزیه و تحلیل داده ها:

به منظور استخراج اطلاعات حاصل از این پژوهش توسط کامپیوتر، ابتدا هریک از قسمتهای پرسشنامه کد گذاری شدند. سپس کلیه اطلاعات مربوط به نمونه ها دسته بندی و به کامپیوتر داده شد. داده ها توسط نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شدند و در موارد نیاز به آزمون فیشراز نرم افزار DSS استفاده شد. در بخش اول پرسشنامه، هریک از مشخصات فردی با دسته بندی های حاضر خود رتبه بندی گردید. در بخش دوم گویه های جهت مثبت توسط مقیاس رتبه ای به صورت کاملاً " موافقم ۵ امتیاز، موافقم ۴ امتیاز، نظری ندارم ۳ امتیاز، مخالفم ۲ امتیاز و کاملاً " مخالفم ۱ امتیاز، درجه بندی گردیدند و در مورد گویه های جهت منفی برعکس است. یعنی کاملاً " موافقم ۱ امتیاز، موافقم ۲ امتیاز و... در بخش سوم سؤال اول به صورت بلی، خیر و در سؤال دوم مدت زمان تهوع و استفراغ بر حسب ماه تعیین شده است.

نتیجه گیری نهائی از یافته ها:

عهده آنان خواهد بود و این امر نیز از طریق ارائه آموزش به خانمهای باردار و همچنین از طریق توجه به مشکلات روانی مددجویان و دادن اطلاعات به آنها در مورد بارداری، زایمان و نقش مادری خواهد بود.

نتایج آزمونهای آماری حاکی از آن است که بین نگرش زنان باردار نسبت به نقش مادری با بروز و مدت زمان تهوع و استفراغ ارتباطی وجود نداشت.

موارد استفاده در مامائی:

- یافته های این پژوهش نشان دادند که از مشخصات فردی ثبت شده در این پژوهش فقط میزان درآمد واحدهای مورد پژوهش بانگرس آنان نسبت به نقش مادری ارتباط داشته است. این یافته می تواند برای ماماهاى شاغل در مراکز بهداشتی- درمانی مفید واقع شود، از این نظر که زنان باردار در هر سنی و با هر سطح اجتماعی نیاز به آموزش دارند و ممکن است در هر خانمی نگرشهای نامساعد نسبت به مادر شدن وجود داشته باشد. لذا جهت ارائه آموزش، تصور اینکه مراجعه کننده ای به آموزش نیاز دارد و مددجوی دیگر هیچ نیازی به آموزش ندارد نادرست می باشد.

- طبق یافته های این پژوهش، اکثریت نمونه های مورد مطالعه، از نگرش خنثی نسبت به نقش مادری برخوردار بوده اند. این یافته پژوهش می تواند مسئولین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را با توجه به در اختیار داشتن امکانات آموزشی و قدرت جلب همکاری سایر وزارتخانه ها و سازمانها از جمله رادیو و تلویزیون در رسانه های گروهی راهنمایی نماید تا در صورت لزوم نگرش مادران را با دادن آگاهیهای لازم در مورد ایفای نقش مادری و تاثیر آن بر سلامت روانی مادر و نوزاد تغییر دهند.

- طبق یافته های این پژوهش بین نگرش واحدهای مورد پژوهش نسبت به نقش مادری با بروز و مدت زمان تهوع و استفراغ ارتباط وجود ندارد. این یافته نیز برای کارکنان تیم بهداشتی خصوصاً خانمهای ماما می تواند مفید واقع شود زیرا مسئولیت تغییر دادن نگرشها به

ارائه پیشنهادات برای پژوهش های بعدی

- از آنجایی که یافته های ای پژوهش نشان دادند که نگرش زنان باردار نسبت به نقش مادری با بروز و مدت زمان تهوع و استفراغ ارتباط ندارد و از طرفی با توجه به برداشتی که پژوهشگر از کندوکاو در کتب و مقالات گوناگون پیرامون موضوع پژوهش خود بدست آورده است پیشنهاد می شود پژوهش دیگری مبنی بر تاثیر بروز و مدت زمان تهوع و استفراغ در دوران بارداری بر نگرشهای نامساعد نسبت به نقش مادری انجام شود.

- از آنجائی که یافته ها نشان دادند که هیچیک از مشخصات فردی ثبت شده در این پژوهش با بروز و مدت زمان تهوع و استفراغ ارتباط نداشت لذا پیشنهاد می شود پژوهش دیگری مبنی بر تعیین عوامل موثر بر بروز و مدت زمان تهوع و استفراغ در زنان باردار انجام شود.

- از آنجائی که یافته ها نشان دادند که فقط میزان درآمد واحدهای مورد پژوهش بانگرس آنان نسبت به نقش مادری ارتباط داشته است، لذا پیشنهاد می گردد پژوهش دیگری مبنی بر تعیین عوامل موثر بر نگرش زنان باردار نسبت به نقش مادری انجام شود.

Pregnant women's attitude towards mothering role (1993)

by : Soghra Khani

This study is a correlation research carried out in order to determine pregnant women's attitude towards the mothering role and its relationship to the onset and duration of nausea and vomiting .

This study included 130 women who were patients , at health treatment centers in the city of Sari had previous delivery and had no known physical or psychological illness at the time of the research which included nausea and vomiting . All subjects ' gestational age was less than 18 weeks.

To collect data, a three part questionnaire was constructed . The first part was concerned with the characteristics of the participants . In the second part, their attitudes towards the mothering role was assessed and the third part contained data about the onset and duration of nausea and vomiting .

In analyzing the data, descriptive and inferal statistics were used. This research data were collected in absolute and comparative frequency distribution tables and in order to determine the relationship between pregnant women 's attitude towards the mothering role and variables such as age , age at first pregnancy, years of marriage, educational level , number of pregnancies, occupational status and income of the family and also to determine the relationship between pregnant women 's attitude towards the mothering role and onset and duration of nausea and vomiting, the chi-square and fisher exact test were used .

The results of this study revealed that the majority of clients (43%) were 20-24 years old and the age at marriage of 56.1% of clients less than 20 years. Age at first pregnancy in 43.9% of clients was between 20-24 years. 56.9% were married less than one year. 37% had primary school education, 93.7% were house-wives and 48.5% were from low income families.

The result of this study shows that the majority of subjects (70%) had a neutral attitude towards the mothering role and also a majority of them (61.54%) had nausea and vomiting, 23.85% had the symptoms for 3 months .

The findings of this study showed that there is a relationship between the level of income of the subjects and onset and duration of nausea and vomiting . Also the results of this study showed that there is no relationship between the attitude towards the mothering role and the onset and duration of nausea and vomiting .

In conclusion, the researcher hopes that the authorities of the Ministry of Health, Treatment and Medical Education and staff midwives of health treatment centers find the contents of this study beneficial in decreasing nausea and vomiting .

This study can be further developed in the same line. The investigator based on the findings of this study suggests that further research can be done in this respect, such as the effects of onset and duration of nausea and vomiting on pregnant women's attitude towards the mothering role or determination of effective factors on the onset of nausea and vomiting and pregnant women's attitude towards the mothering role .